

วิธีปฏิบัติที่ดี: การจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้น เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

Good Practice: Teaching, Learning and Classroom Research in Using Information Technology

ปิยะนุช ชูโต พย.ด.*

Piyanut Xuto Ph.D.*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอ วิธีปฏิบัติที่ดีในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากประสบการณ์ของคณะกรรมการการจัดการความรู้ในองค์กร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถแบ่งขั้นตอนของวิธีปฏิบัติที่ดี ได้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การจัดทำโครงการ การจัดการความรู้ในเรื่องที่ต้องการ 2) การจัดทำคู่มือและเผยแพร่ความรู้นั้น 3) การพัฒนากิจกรรมเพื่อต่อยอด และ 4) การประเมินผลและปรับกลวิธีตามผลการประเมิน ทั้งนี้ผลลัพธ์ของกระบวนการ ปัจจัยเอื้อภายในและภายนอกที่สนับสนุนให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดี และ คะแนนประเมินของตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาได้นำเสนอไว้ด้วย

Abstract

This article presents a good practice of teaching, learning and classroom research in using information technology. Based on experiences from the working committee of the Faculty of Nursing, Chiang Mai University (CMU), the good practice can be divided into 4 steps: 1) develop knowledge management (KM) in an interested issue, 2) develop and provide the document from KM, 3) develop activities which related in using information technology in another subject, and 4) assess and improve the process based on outcome evaluation. Outcomes of the process, key success factors and scores of quality assurance indicator will be described.

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** Associate Professor, Faculty of nursing, Chiang Mai University

บทนำ

วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ต้องการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในระดับมาตรฐานสากล หนึ่งในคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเมื่อพิจารณาร่วมกับสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกรอบแนวคิดของสภาการพยาบาล คือ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพยาบาลได้ (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2554) จากเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกันเช่นนี้ สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลจึงควรจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังกล่าว

การจัดการความรู้ (Knowledge Management; KM) หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด (สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548) ในกรณีศึกษา การจัดการความรู้จึงเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้คณาจารย์ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น เอกสารแนวปฏิบัติที่ดี และนำมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยคณาจารย์สามารถเข้าถึงได้ ส่งผลให้นำไปสู่การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนและงานวิจัยในชั้นเรียนของคณาจารย์ และส่งผลต่อเนื่องไปถึงการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นไปตามพันธกิจได้

บทความนี้เป็นการนำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน คือ แนวปฏิบัติที่บังชีวีปฏิบัติที่ดี ผลลัพธ์และแนวโน้มของการดำเนินการ ปัจจัยเอื้อภายในและภายนอก คณะประเมินของตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา และการนำไปใช้

ประโยชน์ในภาพรวม โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวปฏิบัติที่บังชีวีปฏิบัติที่ดี

ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่ดีนั้น หน่วยงานควรได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ในองค์กร ที่มองเห็นความสำคัญของการทำโครงการจัดการความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก่อน เมื่อได้รูปแบบหรือวิธีปฏิบัติที่มาจากคณาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ แล้วจึงนำมาจัดทำเป็นคู่มือหรือเอกสารเพื่อเผยแพร่เพื่อให้คณาจารย์ที่ต้องการพัฒนาในเรื่องนั้นๆ ให้เข้าถึงสื่อดังกล่าว และอาจารย์สามารถนำแนวปฏิบัตินั้นมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ในขณะเดียวกัน การพัฒนาต่อยอดดังกล่าวจำเป็นต้องมีการประเมินผลและปรับกลวิธีตามผลการประเมินนั้น เพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่ดีในท้ายสุด ซึ่งในกรณีศึกษา การประกอบไปด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 4 ขั้นตอน ดังจะได้นำกล่าวต่อไป

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำโครงการจัดการความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนและการวิจัย ทางคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ในองค์กร ซึ่งได้มีการประชุมหารือถึงประเด็นที่ควรนำมาจัดทำโครงการจัดการความรู้ ซึ่งในที่ประชุมมองเห็นความสำคัญเรื่องการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้กำหนดเป็นประเด็นในการจัดการความรู้ และกำหนดรายชื่ออาจารย์ที่มีประสบการณ์ตรงในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชิญมาร่วมนำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนประสานงานในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งได้กำหนดวันในการจัดโครงการ และกำหนดประเด็นในการอภิปรายทั้งกระบวนการ วิชาการ ทฤษฎี และกระบวนการวิชาชีพปฏิบัติ เมื่อได้กำหนดวันในการทำกิจกรรมแล้ว คณะกรรมการฯ ทำการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนคณาจารย์ที่มีความสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมผ่านทางระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) แจ้งทางระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เสียงตามสาย บอร์ดประชาสัมพันธ์ประจำคณะ ทั้งนี้ ทางคณะกรรมการฯ มองเห็นประโยชน์ที่เกิด

จากการทำโครงการการจัดการความรู้ โดยคาดหวังให้เกิดวัฒนธรรมและบรรยากาศของคณะพยาบาลศาสตร์ในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนคณาจารย์มีคู่มือในการนำความรู้ที่ได้ไปจัดการเรียนการสอนและวิจัยในชั้นเรียนทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติต่อไป โดยมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของอาจารย์ในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน
2. การเตรียมตัวของอาจารย์ในกรณีเป็นผู้เริ่มในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว
3. ช่องทางที่คณะฯ ควรให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้กว้างขวางขึ้น
4. หลักสูตรหรือกระบวนการวิชาที่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ได้
5. การเตรียมผู้เรียนและผู้สอนเมื่อผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน
6. แหล่งประโยชน์ที่คณาจารย์สามารถใช้เพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว
7. ขั้นตอนในการนำไปใช้จริง ปัญหา อุปสรรคที่พบ และแนวทางการแก้ไข
8. การต่อยอดไปเป็นวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำคู่มือ เอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เมื่อสิ้นสุดโครงการดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนในการจัดทำคู่มือและเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ โครงการนี้เป็นการจัดการความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น คู่มือที่นำมาเผยแพร่จึงวางแผนให้เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีทั้ง ภาพ และเสียงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คณาจารย์ที่นำไปใช้ สามารถเข้าใจและสะดวกในการเข้าถึง และง่ายต่อการนำไปต่อยอดด้วย จากการดำเนินการดังกล่าว ทางคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการพัฒนาคู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ 3 เล่ม ได้แก่

1. คู่มือและแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน (<http://www.nurse.cmu.ac.th/km/>

showandshare0/#/1)

2. การใช้งาน CMU online KC Moodle และ A tutor <http://www.nurse.cmu.ac.th/km/showandshare3/#/0>

3. การใช้ Google Application ในการจัดการเรียนการสอน (<http://www.nurse.cmu.ac.th/km/showandshare5/#/0>)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากิจกรรมเพื่อต่อยอดในการพัฒนากิจกรรมเพื่อต่อยอดนี้ ผู้เขียนซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการจัดทำโครงการการจัดการความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้นำแนวปฏิบัติดังกล่าวมานำเสนอในการสัมมนากลุ่มวิชา เพื่อหารือและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับลักษณะกระบวนการวิชา จากการสัมมนาดังกล่าว คณาจารย์ผู้ร่วมสอนในกระบวนการวิชา 554312 การพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 (กระบวนการวิชานี้เนื้อหาเกี่ยวข้องกับการคลอดปกติ ตั้งแต่กระบวนการคลอด การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในระยะคลอด กลไกการคลอด การทำคลอด ตลอดจนถึงการดูแลในระยะหลังคลอดปกติ) ได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของกระบวนการวิชานี้เป็นเรื่องที่นักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในระยะคลอด กลไกการคลอดปกติ การทำคลอดปกติ เป็นต้น เนื้อหาเหล่านี้ผู้เรียนไม่สามารถนึกภาพได้ว่าทารกที่อยู่ในมดลูก เมื่อเข้าสู่ระยะคลอดแล้วมีการปรับตัว หรือเคลื่อนผ่านช่องเชิงกรานอย่างไร ส่งผลให้ความเข้าใจและให้การพยาบาลในแต่ละระยะนั้นเป็นไปแบบรู้จำ ไม่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้คลอดในแต่ละรายได้ เมื่อพิจารณาคะแนนในการสอบปลายภาคนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อย เมื่อพิจารณาผลการประเมินของผู้เรียน พบผลการประเมินดังนี้

ตัวอย่าง (ผลการประเมินกระบวนการวิชา 554312 ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2555)

1. การสอนเน้นให้นักศึกษาจดจำวิธีการพยาบาล แต่ไม่ฝึกให้นักศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์หรือการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งทำให้นักศึกษาวิเคราะห์

สถานการณ์ไม่ได้ ไม่ครอบคลุม ทำให้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาได้คะแนนสอบน้อย

2. ควรมีกิจกรรมเพื่อช่วยนักศึกษาให้มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น

3. เนื้อหาของกระบวนวิชานี้ยากมาก เข้าใจยาก

4. เนื้อหาที่มีความซับซ้อนและบางบทค่อนข้างยากใช้เวลาทำความเข้าใจนาน

จากผลการประเมินจากผู้เรียนดังกล่าว ส่งผลให้คณาจารย์วางแผนในการทำกิจกรรมใน 2 ลักษณะคือ

1. การพัฒนาสื่อการสอน

1.1 คณาจารย์ผู้ร่วมสอนได้มีการพัฒนาสื่อการสอน โดยเลือกใช้เว็บไซต์ออนไลน์โดยบรรจุ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว (animation) ในเนื้อหาของกระบวนวิชา โดยสร้างผ่านแอปพลิเคชันของกูเกิ้ล (ในปีการศึกษา 2556) (<https://sites.google.com/site/554312cmu/>) นอกจากนี้ยังได้เพิ่มกิจกรรม เช่น แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน การสืบค้น การทำงานกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น รวมทั้งการสร้างกิจกรรมท้ายบทเรียนที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้จากอุปกรณ์ไร้สาย (mobile learning via smart phone) ทั้งนี้เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา ทางคณาจารย์ที่ดูแลระบบจะนำรายชื่อนักศึกษาที่ผ่านวิชานี้ไปแล้วออกทั้งหมด และให้บริการสำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเข้ามาใหม่เท่านั้น

1.2 การพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนวิชาการศึกษาปฏิบัติการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ 2 (กระบวนวิชานี้เป็นกระบวนวิชาฝึกปฏิบัติในการดูแลมารดาหลังคลอด) คณาจารย์ได้ประสบกับปัญหาการให้คะแนนด้วยแฟ้มกระดาษ ที่มีเพียงชุดเดียว แต่มีอาจารย์หลายท่านต้องให้คะแนน จึงได้จัดทำแฟ้มคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น (ผ่าน Google Sheet) (เปิดให้ใช้เฉพาะผู้ร่วมสอนเท่านั้น)

2. วิจัยในชั้นเรียนที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยใช้สื่อที่สร้างขึ้น คณาจารย์ที่ร่วมสอนในกระบวนวิชา การพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ได้ร่วมกันทำวิจัย ในหัวข้อ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ปีการศึกษา 2557)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับกลวิธีตามผล

การประเมิน จากปีการศึกษา 2555 ที่ได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้การบรรยาย และมีกิจกรรมในห้องเรียนในบางหัวข้อ ส่งผลให้นักศึกษาประเมินวิธีการสอนที่เน้นการจดจำ ไม่เข้าใจเนื้อหา มาเป็นการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น มีการพัฒนาสื่อที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ จากทุกที่ และตลอดเวลา ส่งผลให้การประเมินผลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (มคอ. 5) ปีการศึกษา 2556 ที่ได้มีการประเมิน ผลกระบวนวิชา (ภาคทฤษฎี) 554312 ได้ผลการประเมิน โดยสรุปดังนี้ มีนักศึกษาลงทะเบียน จำนวน 144 คน และมีนักศึกษาทำการประเมิน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 99.31 ผลการประเมินการสอนทั้งวิชา ได้คะแนนเฉลี่ย 4.28 คิดเป็นร้อยละ 85.57 และได้มีข้อเสนอแนะของคณาจารย์เพื่อปรับปรุงการสอนและวิธีการสอนในปีการศึกษาต่อไป ดังนี้

4.1 ควรจัดการเรียนการสอนที่มีหลากหลายวิธี (Blended Learning) เช่นเดียวกับปี พ.ศ. 2556 นี้ต่อไป ซึ่งประกอบด้วย การบรรยายและอภิปรายในชั้นเรียน มีกิจกรรมกลุ่มที่มอบหมายให้วิเคราะห์เนื้อหาเชิงทฤษฎี และประยุกต์ในสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษา แต่ควรปรับปรุงการเขียนคำชี้แจงในเอกสารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากการแจกจ่ายงานเป็นเอกสารแล้ว ควรนำงานดังกล่าวไปใส่ไว้ในเว็บไซต์ออนไลน์ด้วย และควรติดตามงานที่มอบหมายให้เป็นระยะๆ โดยเฉพาะการทำแบบทดสอบผ่านเว็บไซต์เนื่องจาก ในปี 2556 มีนักศึกษาจำนวนหนึ่ง (ประมาณ 20 คน) ไม่ได้ทำตามเวลาที่กำหนด จึงไม่มีคะแนน ต้องติดตามนักศึกษาให้ทำเพิ่มภายหลัง

4.2 ปรับให้มีการเขียนสะท้อนคิดระหว่างกระบวนกรเรียนการสอน เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาและนำข้อเสนอแนะที่เหมาะสมของนักศึกษามาแก้ไขปัญหและปรับแผนการสอนให้ดีขึ้นในระหว่างภาคการศึกษา

4.3 ควรมีการผลิตสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ทั้งหนังสือ เอกสารประกอบการสอน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย

4.4 ประสานงานกับหน่วยที่เกี่ยวข้องในการ

พัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศของคณะฯ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการพัฒนาสื่อการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากนี้ ควรขยายระยะเวลาในการเข้าถึงเว็บไซต์ดังกล่าว จนกระทั่งนักศึกษารุ่นนั้นๆ ได้สอบใบประกอบวิชาชีพพยาบาลแล้วเสร็จ เพื่อให้นักศึกษาที่ต้องเดินทางไปดูงานหรือนักศึกษาแลกเปลี่ยนในต่างประเทศ ในช่วงก่อนสอบได้เข้าถึงสื่อได้ (จากเดิม เมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิชา ได้นำรายชื่อการเข้าถึงออก มีเฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนปัจจุบันเท่านั้น)

ส่วนที่ 2 ผลลัพธ์และแนวโน้มของผลการดำเนินการ

โครงการการจัดการความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนและการวิจัย นี้ เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างวงจรของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังจากโครงการแล้วเสร็จ ทางคณะกรรมการฯ ได้จัดทำคู่มือที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับคณาจารย์เพื่อพัฒนาต่อยอดจากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ส่งผลให้คณาจารย์ในกระบวนการวิชา 554312 ของกลุ่มวิชาสุติศาสตร์และนรีเวชวิทยา ได้พัฒนา เว็บไซต์ออนไลน์ขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนตามผลการประเมินของนักศึกษาที่ระบุว่า นักภาพไม่ได้โดยเฉพาะในเรื่องที่มองไม่เห็นหรือไม่เคยมีประสบการณ์ จากการสร้างเว็บไซต์ดังกล่าวได้ผลตอบรับในระดับดีมาก นักศึกษามีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ อีกทั้งยังให้ความร่วมมือในการทำแบบฝึกหัดท้ายบทตามที่ได้มอบหมาย และมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลต่อการสอบใบประกอบวิชาชีพพยาบาล และหากผลการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ จะได้ภาพการสะท้อนคิดจากนักศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนรวมถึงได้ขยายไปถึงกระบวนการวิชาอื่นๆต่อไป อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ได้กล่าวมานี้ ยังไม่ได้สิ้นสุดวงรอบ ยังคงรับฟังข้อเสนอแนะทั้งจากผู้ใช้สื่อ (นักศึกษา) ผู้ร่วมงาน (คณาจารย์ที่ร่วมสอน) อีกทั้งเป็นแบบอย่างให้กับ กลุ่มวิชาอื่น ภายในคณะพยาบาลศาสตร์ ที่มีความสนใจในการพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบ

คล้ายคลึงกันนี้ หรือ พัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีผลการเรียนที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อภายในและภายนอก (Key Success Factor) ที่สนับสนุนให้เกิด Good Practice

จากการนำเสนอโครงการจัดการความรู้และการขยายผลดังกล่าว ทำให้มองเห็นปัจจัยเอื้อภายในและภายนอก (Key Success Factor) ที่สนับสนุนให้เกิดวิธีปฏิบัติที่ดี ดังนี้

ปัจจัยเอื้อภายใน

- วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ที่มองเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนองค์ความรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการความรู้และการต่อยอดกิจกรรม ผ่านระบบ plan-do-check-act (PDCA) และเมื่อได้แนวปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารได้ใช้โอกาสที่องค์กรเริ่มมีการขับเคลื่อน สร้างแรงเสริม เช่น จัดสมมนาวิชาการเพื่อให้คณาจารย์ได้มีส่วนร่วมในเรื่องนั้นๆ ต่อไป

- บุคลากรมีการเปิดใจกว้าง ร่วมรับฟัง ให้ออกสตนเองได้ทดลองทำสิ่งใหม่ หรือ กระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลเพื่อพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นๆ

ปัจจัยเอื้อภายนอก

- แรงขับเคลื่อนภายนอกองค์กร ในกรณีศึกษาครั้งนี้ แรงขับเคลื่อนจากสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพล ที่คอยกระตุ้น สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับคณาจารย์ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสำนักพัฒนาฯ ได้จัดให้มีการอบรมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ในหลายครั้งต่อปี ส่งผลให้คณาจารย์มองเห็นทิศทางของมหาวิทยาลัยว่าต้องการให้คณาจารย์มีรูปแบบการสอนที่พัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาในเรื่องนี้

- ประสบการณ์ของวิทยากรภายนอกองค์กรที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือ นำเสนอการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดมุมมอง และเห็นรูปแบบที่สามารถดัดแปลงหรือนำหลักการไปใช้ในการสอนได้

ส่วนที่ 4 คะแนนประเมินของตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นถือเป็นหนึ่งในวิธีการในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นไปตามองค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต ในตัวบ่งชี้ที่ 2.6 ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้นี้ ระบุว่า “คณะควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของนักศึกษาซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากต่อความสนใจใฝ่รู้และต่อยอดภาพในการแสวงหาความรู้ของนักศึกษา” โดยมีเกณฑ์มาตรฐานในข้อ 5 และ 6 (สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา, 2555) ดังนี้

ข้อ 5 มีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัย หรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อ 6 มีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ทุกรายวิชา ทุกภาคการศึกษา โดยผลการประเมินความพึงพอใจแต่ละรายวิชาต้องไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5

จาการอบการประกันคุณภาพของคณะพยาบาลศาสตร์ในปี 2555 พบว่าองค์ประกอบที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 ได้คะแนน 4.00 (มีการดำเนินการข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 7) และเมื่อเปรียบเทียบกับรอบการประกันคุณภาพของคณะพยาบาลศาสตร์ ในปี 2556 พบว่าในองค์ประกอบเดียวกันนี้ คณะฯ ได้คะแนน 5.00 (มีการดำเนินการข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, และ 7) ดังจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อผลการประเมินของนักศึกษาในรายวิชา หากการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะ

เป็นรูปแบบใดก็ตาม ผลการประเมินของนักศึกษาย่อมเป็นตัวสะท้อนรูปแบบการสอนของอาจารย์ที่ต้องควรปรับปรุง เพื่อให้การสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวม

การจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามานี้ เป็นการสอนที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจให้กับนักศึกษาได้ง่ายอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลในหลายส่วนมีความยาก ทั้งเรื่องของความเข้าใจ การมองเห็นภาพ การนำเสนอบทความนี้จึงเป็นเสมือนตัวอย่างให้คณาจารย์ที่สนใจและต้องการพัฒนาสื่อโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เริ่มพัฒนา ผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า การจัดการความรู้ต่อไป

บทสรุป

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นไปตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย แต่รูปแบบของการได้มาซึ่งแนวปฏิบัติ ตลอดจนวิธีปฏิบัติที่ดีนั้นเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยระยะเวลาและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนให้วงจรคุณภาพนั้นหมุนไป จนส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นไปตามเป้าประสงค์ ดังนั้นการนำเสนอกรณีศึกษาในครั้งนี้ อาจเป็นแบบฝึกหัดตัวอย่างให้เกิดการพัฒนาในเรื่องต่างๆโดยผ่านระบบการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เห็นรูปแบบและสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จในเรื่องที่ต้องการได้

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด
- สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา. (2555). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2555*. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. (2554). *แผนยุทธศาสตร์สภาการพยาบาล พศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สภาการพยาบาล.